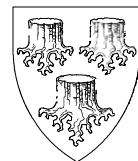

BEREDSKABSPLAN

VED OVERGREB PÅ BØRN OG UNGE

Denne pjece indeholder en handleguide til ansatte i Allerød kommunes skoler, dagtilbud og foreninger om, hvordan overgreb og mistanke om overgreb mod børn og unge håndteres.

Indholdsfortegnelse:

1. Introduktion	3
• Baggrunden for denne pjece om overgreb	
• Overgreb kan handle om	
• Hvad forstås ved et overgreb	
2. Mistanke	4
• Mistanke om vold og seksuelle overgreb	
• Drøft din tvivl	
• Tegn på mistvivsel	
3. Handlinger	6
• Hvad skal du være særlig opmærksom på i akutte situationer	
• Overgreb, der foregår i familien eller det private netværk	
• Overgreb i institution, skole eller forening	
• Viden om mistanke om børn, der begår overgreb mod børn	
• Når et barn køres på hospital	
• Den tværfaglige koordinationsgruppe	
4. Hvad siger loven?	10
• Handlepligt og handlemuligheder	
• Tavshedspligt	
• Notatpligt	
• Hvis der ikke er enighed om, hvorvidt der er et overgreb	
5. Vigtige adresser og telefonnumre.....	11

1. Introduktion

Baggrunden for denne pjece om overgreb

Denne pjece vejleder omkring, hvordan man handler i Allerød Kommune, når man får kendskab eller mistanke om, at et barn eller en ung udsættes for overgreb.

Ved alle former for overgreb mod børn er det vigtigt, at der handles tidligt og relevant. Alle handlinger skal foretages ud fra, hvad der tjener barnets tarv.

Når et barn har været udsat for et overgreb enten i hjemmet, i institutionen eller af et andet barn er det vigtigt med et tæt og velkoordineret samarbejde. Det er forældrene, institutionerne og skolerne, der har den tætte daglige kontakt med børnene, og som derfor først forventes at reagere på tegn på mistvivsel hos børn. Er der mistanke om vold eller overgreb, kræver det et tæt og professionelt samarbejde imellem de involverede parter.

Overgreb kan handle om:

- Overgreb, der foregår i familien eller det private netværk
- Overgreb foretaget af medarbejder, leder eller frivillig
- Overgreb foretaget af et andet barn.

Hvad forstås ved et overgreb?

*Overgreb defineres som **fysisk, psykisk vold eller seksuelt overgreb mod børn under 18 år.***

Vold er en handling eller trussel, der – uanset hensigten - skader en anden persons integritet, eller som skræmmer, smerter eller skader personen. Vold kan være en bevidst handling eller handling, som sker i affekt.

Vold er en ødelæggende adfærd, som et barn udsættes for af forældre, andre omsorgsgivere eller ukendte personer, herunder andre børn og unge. Vold er udtryk for, at barnet ikke frivilligt indgår i den handling, der begås mod barnet.

Fysisk vold er at blive udsat for kropslig smerte ved slag, spark, brændemærkning, skoldning, kvælertag eller anden form for straf, hvor barnet rammes direkte på kroppen.

Det kan også være voldsom rystelse af spædbørn, som kan medføre hjerneskader. Omskæring af piger er også fysisk vold.

Psykisk vold kan være følelsesmæssig afvisning, trusler om at blive forladt, trusler om straf og indespærring. Det er også psykisk vold at overvære eller vokse op med vold over for sine nære omsorgspersoner, som f.eks. at far slår mor.

Psykisk vold kan også være omfattende omsorgssvigt, hvor barnets grundlæggende behov ikke tilgodeses.

Seksuelt overgreb er seksuelle aktiviteter, som barnet inddrages i, og som det ikke kan forstå rækkevidden af og udviklingsmæssigt ikke er parat til.

Det er en seksuel handling, som krænker barnets integritet, og hvor den krænkende part udnytter barnets afhængighed og tillid.
Det er også en seksuel handling som foregår på en voksnes eller det andet barns betingelser.

Seksuelle overgreb involverer ofte både fysisk og psykisk vold.

2. Mistanke

Mistanke om vold og seksuelle overgreb

Ved mistanke om vold, skal barnet køres til Center for socialpædiatri på Herlev Hospital og ved mistanke om seksuelle overgreb skal barnet køres til Center for seksuelle overgreb på Rigshospitalet med henblik på evt. undersøgelse og behandling.

Lederen træffer i samråd med Familieafdelingen en beslutning om, hvem der kører med barnet. Lederen underretter til Familieafdelingen.

Det er vigtigt, at forældrene hurtigt får besked, **med mindre** det er til skade for barnet eller sagens opklaring ex. hvis der er mistanke eller viden om, at det er forældre eller familiens private relationer, som har krænket barnet.

Drøft din tvivl

Er du i tvivl om, at der kan være tegn på overgreb, skal du drøfte det med din leder. I kan også drøfte tvivlen med faglig leder eller medarbejder i familieafdelingens modtagerenhed.

Tegn på mistrivsel

Vær opmærksom på, at ikke al vold kan ses. Fysisk og seksuel vold kan efterlade synlige mærker; men ofte er mærkerne skjult under tøjet. Psykisk vold efterlader ikke mærker, men den psykiske vold kan være meget skadelig for barnets psykiske og mentale udvikling.

Følgende er tegn på mistrivsel og kan være tegn på fysisk, psykisk og seksuel vold:

Mange af de tegn børn og unge viser, kan have forskellige årsager. Der er ingen sikre tegn, der klart viser, at børn har været udsat for overgreb. Derfor er tegnene ikke en afkrydningsliste, da barnet kan udvise alt – fra ingen til mange symptomer.

- Påfaldende seksualiseret eller voldelig adfærd
- Pludselig ændret adfærd
- Påfaldende påklædning og kropsholdning
- Påfaldende angstsymptomer og utryghed
- Pludselig eller påfaldende modvilje mod at være sammen med en bestemt person
- Fysiske tegn, f.eks. blå mærker og brændemærker samt rifter, sår, udflåd, blødninger og klamydia
- Søvnforstyrrelser
- Spiseforstyrrelser
- Ufrivillig vandladning og/eller afføring
- Psykosomatiske klager

- Udafreagerende adfærd med aggressivitet eller indadvendt adfærd med tilbagetrækning
- Koncentrationsbesvær
- Lavt selvværd
- Angst, opgivenhed, depression
- Selvdestruktiv adfærd / cutting
- Regredierende adfærd
- Vedholdende tavshed
- Overtilpasset

Vold og seksuelle overgreb kan forekomme i alle familier og samfundslag; men følgende særlige faktorer øger risikoen for overgreb:

- Opvækst under ustabile familieforhold og manglende omsorg
- Forældre med misbrugsproblemer og psykisk sygdom
- Vold i hjemmet
- Mange skoleskift
- Belastende oplevelser i familien (sygdom/død)
- Børn med handicap
- Børn i risiko for anbringelse

For yderligere afklaring henvises til Januscentrets bekymringsbarometer som er beskrevet i følgende link.

http://januscentret.dk/wp-content/uploads/Januscentret_bekymringsbarometer_online.pdf.

3. Handlinger

Hvad skal du være særlig opmærksom på i akutte situationer?

Uanset om der er tale om overgreb i form af fysisk eller psykisk vold eller seksuelle overgreb, skal du først sørge for at vurdere barnets sikkerhedsbehov og sparre med Familieafdelingen omkring, hvordan barnets beskyttelse sikres, og for at sikre eventuelt bevismateriale til politimæssig efterforskning.

Overgreb, der foregår i familien eller det private netværk.

Disse overgreb håndteres af Familieafdelingen.

Hvis et barn har været udsat for overgreb eller der er mistanke herom, skal du straks rette henvendelse til din leder.

Hvad er medarbejderens opgaver?

- Drøft og afklar evt. din viden eller mistanke med en kollega, som også kender barnet.
- Gå til din nærmeste leder og orienter om, hvad du har set, hørt og gjort i den konkrete situation.
- Nedskriv hvilke tegn, signaler eller hændelser, der ligger til grund for din viden eller mistanke – undlad tolkninger.
- Hvis du har fået din viden eller mistanke af en pårørende eller anden person, nedskriv da vedkommendes beskrivelse så konkret som muligt og undlad tolkninger.
- Vis i den efterfølgende periode interesse og omsorg for barnet, og tal ikke om din mistanke med nogen, der ikke er involveret i sagen.

Hvad er lederens opgaver?

Lederen skal herefter tage kontakt til Familieafdelingens modtagerenhed eller døgnvagten udenfor åbningstid. Der træffes aftale om, hvordan barnets forældre involveres og hvorvidt barnet skal ledsages til omgående undersøgelse på skadestuen/Børnehuset. Det videre forløb koordineres af Familieafdelingen.

Det er Allerød kommunes holdning, at enhver mistanke skal tages alvorligt, også selv om du er i tvivl om overgrebet har fundet sted. Ved enhver mistanke har du pligt til at underrette Familieafdelingen om din mistanke.

Der skal altid laves en skriftlig underretning, hvor der redegøres for situationen og forløbet omkring den.

Overgreb i dagtilbud, skole eller forening.

Hvis en medarbejder eller frivillig i institution, skole eller forening får mistanke om, at et barn har været udsat for overgreb, begået af en medarbejder eller frivillig, skal medarbejderen straks rette henvendelse til dagtilbuds, skolens eller foreningens leder.

Hvad er medarbejderens opgave?

- Drøft og afklar evt. din viden eller mistanke med din leder, som også kender barnet eller begge børn.
- Orienter om, hvad du har set, hørt og gjort i den konkrete situation.
- Nedskriv hvilke tegn, signaler eller hændelser, der ligger til grund for din viden eller mistanke – undlad tolkninger.
- Hvis du har fået din viden eller mistanke af en pårørende eller anden person, nedskriv da vedkommendes beskrivelse så konkret som muligt og undlad tolkninger.
- Vis i den efterfølgende periode interesse og omsorg for barnet/børnene, og tal ikke om din mistanke med nogen, der ikke er involveret i sagen.

Hvis du har mistanke om, at et **overgreb er begået af en leder** skal du tage kontakt til områdets forvaltningschef. Det videre forløb koordineres imellem direktøren, forvaltningschef, personalechefen og Familieafdelingen, som ad hoc nedsætter en tværfaglig koordineringsgruppe

Hvad er lederens opgaver?

Ved viden eller mistanke om seksuelt overgreb og vold begået af en ansat i en institution, en skole eller et anbringelsessted skal lederen foretage en øjeblikkelig orientering til nærmeste chef i forvaltningen, aftale politianmeldelse og fremsende en underretning om barnet/børnene til Familieafdelingen.

Herefter overdrages det videre forløb *til nævnte tværfaglige koordineringsgruppe*, som foretager de videre skridt i samarbejde med lederen af skolen, dagtilbuddet eller foreningen.

Viden og mistanke om børn, der begår overgreb mod børn.

Børn kan også begå vold og seksuelle overgreb mod andre børn. Disse forhold er ikke strafbare, så længe begge børn er under 14 år; men det kan have samme alvorlige karakter og konsekvenser for det barn, der udsættes herfor. Samtidig er der også grund til at antage, at det barn, der udfører denne handling, er et barn i problemer. Begge børn kan have brug for særlig støtte.

Seksuel nysgerrighed og seksuelle lege er en del af børns normale udvikling, og det skal der være rum for. Det handler derfor om at vurdere om der er tale om normal eller bekymrende (seksuel og voldelig) adfærd hos et barn.

Hvad er medarbejderens opgaver?

- Har du overrasket børnene i situationen, spørg dem da på en neutral måde om, hvad det er, de laver/leger, og hvor de kender denne leg fra? Lyt til børnene og undgå at »afhøre« dem.
- Drøft og afklar evt. din viden eller mistanke med en kollega, som også kender barnet eller begge børn.
- Gå til din nærmeste leder og orienter om, hvad du har set, hørt og gjort i den konkrete situation.
- Nedskriv hvilke tegn, signaler eller hændelser, der ligger til grund for din viden eller mistanke – undlad tolkninger.
- Hvis du har fået din viden eller mistanke af en pårørende eller anden person, nedskriv da vedkommendes beskrivelse så konkret som muligt og undlad tolkninger.

- Vis i den efterfølgende periode interesse og omsorg for begge børn, og tal ikke om din mistanke med nogen, der ikke er involveret i sagen.

Hvad er lederens opgaver?

- Vurder oplysningerne fra medarbejderen, herunder om det mere er eksperimenterende leg end overgreb.
- Hvis du er i tvivl om ovenstående, kan du kontakte Familieafdelingens modtagerenhed og i anonymiseret form bede om hjælp til en nærmere vurdering af oplysningerne.
- Hvis det er afklaret, at det drejer sig om en voldelig eller seksuel handling, skal du, eventuelt sammen med medarbejderen, allerede samme dag foretage en underretning på hver af de involverede børn, og orientere børnenes forældre om hændelsen.
- Ved samtalen med forældrene skal du orientere om, at der er indsendt en underretning til Familieafdelingen på hvert af børnene, så de begge kan få en relevant hjælp og støtte.
- Støt din medarbejder i at kunne rumme den tid, der går, mens den nærmere udredning foregår i Familieafdelingen.
- Sørg for at have fokus på omsorgen for det udsatte barn

Hvad gør Familieafdelingen?

- Håndteringen af denne type overgreb foregår ligesom ved overgreb i familien eller det private netværk. Familieafdelingen tager stilling til evt. politianmeldelse og foretager denne, hvis det skønnes relevant.

Når et barn køres på hospital

Når et barn skal køres på hospitalet, skal lederen tage kontakt til Familieafdelingen og i samråd aftales de næste skridt. Lederen skal desuden informere egen nærmeste forvaltningschef:

- Underret Familieafdelingen modtagerenhed om situationen og at barnet er kørt på hospitalet
- Orienter om, hvorvidt forældrene er orienteret.

Udenfor åbningstid kontaktes døgnvagten.

Familieafdelingen afgør herefter:

- Om en socialrådgiver møder på akutmodtagelsen. Dette vil altid ske i sager, hvor forældrene ikke er orienteret.
- Det videre sagsforløb.

Den tværfaglige koordinationsgruppe

- Hvis der er mistanke om overgreb begået af en medarbejder eller frivillig i et dagtilbud, på en skole eller i en forening træder de involverede forvaltningschefer sammen i en tværfaglig koordinationsgruppe. Den tværfaglige koordinationsgruppe består af direktøren for området fagchefen for skole/dagtilbud, personalechefen og familiechefen, samt efter behov pressemedarbejderen.

- Formålet med den tværfaglige koordinationsgruppe er at sikre, at barnets tarv, personale gruppen, forældregruppe og børnegruppe varetages, herunder at hindre rygtedannelse og offentlig lynchstemning. Den tværfaglige koordinationsgruppe orienterer og inddrager de involverede parter i fornøden omfang.

Den tværfaglige koordinationsgruppen tager stilling til og har ansvaret for:

- Planlægning af det videre forløb
- Eventuel anmeldelse til politiet
- Den indledende støtte til barnet
- Orientering af de berørte forældre/forældregrupper og tilbud om støtte
- Eventuelle handlinger i forhold til den mistænkte (suspension, tjenestefrihed, personlig støtte med videre)
- Eventuelle handlinger i forhold til ansatte/ledere (støtte til personalegruppen/individuel støtte)
- Løbende orientering til direktionen om sagsforløbet
- Eventuelle undersøgelser i dagtilbud/skoler og forening
- Eventuel pressehåndtering.

Når den tværfaglige koordinationsgruppe modtager en henvendelse om en mistanke om et overgreb på et barn, indkaldes til møde umiddelbart efter. Indledningsvis tages en vurdering af om oplysninger er af en sådan karakter, at der foretages et videre sagsforløb.

4. Hvad siger loven?

Handlepligt og handlemuligheder

Alle borgere, der får kendskab til, at et barn udsættes for vanrøgt, nedværdigende behandling eller forhold, der bringer barnets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette myndighederne i form af Politi og Kommune.

Skærpet underretningspligt

Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, skal underrette Kommunalbestyrelsen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage,

- 1) At et barn eller ung under 18 år kan have behov for særlig støtte
- 2) At et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold,
- 3) At et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte på grund af barnets eller den unges ulovlige skolefravær eller undladelse af at opfylde undervisningspligten
- 4) At et barn eller en ung under 18 år har været udsat for overgreb.

Forskellige handlemuligheder

Viden om vold og seksuelle overgreb mod børn kan inddeles i følgende tre niveauer.

Bekymring er en diffus oplevelse af, at der er tegn og signaler på mistvivl hos et barn eller i barnets familie. Bekymringen bør i første omgang føre til skærpet observation af barnet. Hvis der under observationen opstår mistanke om fysisk, psykisk eller seksuel vold, behandles sagen efter de to følgende niveauer.

Mistanke kan opstå på baggrund af nærmere observation af barnet, barnets egne udsagn om hændelser, der har fundet sted, udsagn fra andre eller oplysninger fremkommet på anden måde. Dette skal undersøges nærmere.

Konkret viden handler om de situationer, hvor der er viden om, at et barn har været udsat for et overgreb. Denne viden kan komme i form af udsagn fra barnet selv, udsagn fra vidner eller tilståelse fra krænker selv.

Enhver bekymring, mistanke eller viden om, at et barn mistrives eller udsættes for overgreb, skal altid tages alvorligt. Dette skal der handles på!

Hvis der ikke er enighed om, hvorvidt der er et overgreb

Underretningspligten er en personlig pligt.

Tavshedspligt

Du må ikke videregive personfølsomme oplysninger til presse eller andre, herunder kollegaer, som ikke er involveret i sagen.

Din underretningspligt kommer før din tavshedspligt, du skal altid drøfte din mistanke med din leder.

Notatpligt

Lederen har ansvar for, at der føres notat over hele forløbet. I notatet beskrives faktuelle observationer, begrundelser for mistanken og iværksættelse af tiltag.

5. Vigtige adresser og telefonnumre:

Allerød Kommune

Familieafdelingen Modtagerenhed: 48 10 01 00

Familieafdelingen døgnvagt: skal kontaktes via politiet.

Familiechefen: 48 12 63 14 / 21 19 59 36

Skolechefen: 48 12 63 19 / 20 29 26 58

Andre

Nordsjællands politi: 114

Herlev hospital / Center for socialpædiatri: 38 68 51 31 (tast 2)

Rigshospitalet / Center for seksuelle overgreb:

Børn

Tlf.: 3545 3984

Unge og voksne

Tlf.: 3545 4085

Januscentret, Vesterbrogade 35 A, 3. sal, 1620 København V,
tlf. 33 69 03 69, www.januscentret.dk

Børnehuset Hovedstaden

Tlf. 33 17 30 30

Tolkeformidling: Ved den mindste tvivl om, hvorvidt der er sprogproblemer, der hæmmer samtalen og forståelsen skal der anvendes en tolk.

Allerød Kommune
Forvaltningen - Familier

Bjarkesvej 2
3450 Allerød
48 100 100

www.alleroed.dk